СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 115. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 19. мая, 1926. VOL. XXXIV. No. 115. Jersey City, N. J., Wednesday, May 19. 1926. THREE CENTS

СЕНАТОВИЙ КОМІТЕТ ПРОТИ ЗБІЛЬШУВАННЯ ВЛАСТИ ПРОГИБІЦІЙНИХ УРЯДНИКІВ

ВАШИНГТОН, 17. мая. — Судовий комітет сенату, розглядаючи проекти зміни прогибіційного закона, відкинув більшість проектів прихильників прогибіції, які зміряли до застрення виконування прогибіції.

Комітет відкинув передовсім внесок, щоби прогибіційні урядники мали право входити до приватних домів та переводити там ревізії, як лишень вони мають основу думати, що там виробляється горівка для домашнього вжитку. Комітет заявився за тим, щоби на будуче вільно було ревідувати доми лишень тоді, коли урядники мають право думати, що там виробляється алькоголічні напитки на продаж або обміну.

Сі постанови комітету вважають загально невдачою прогибіційних провідників, головно Андруса, начальника прогибіційного уряду.

БІГУНОВІ ЛЕТУНИ ПОДАЮТЬ ПОДРОБИЦІ СВОЄЇ ПОДОРОЖІ.

ТЕЛЕР, Аляска, 16. мая. — Летуни, що брали участь у подорожі понад бігун кермовим бальоном Норге, видали перший звіт зі свого лету.

Вони показують, що перелетіли 4,000 миль. Летіли пересічно по 57 миль на годину, а могли летіти по 77 миль на годину. Якби були мали більше топлива, то були би могли долетіти до Злучених Держав. Головною перешкодою вважають сніг на воздушній шрубі, який остаточно й пробив поволоку бальона й примусив їх висідати.

Тепер бальон розбирають з поволоки. Сюди приїхали літаки двох підприємств рухомих образків, щоби зняти з летунів образки.

ЗАОХОЧУЮТЬ ДО НОВОЇ БІГУНОВОЇ ПОДОРОЖІ.

ДІТРОЙТ, Мишиген, 17. мая. — Е. С. Евенс, генеральний менаджер так званої дітройтської підбігунової експедиції, вислав нині бездротну телеграму до капітана Джорджа Гоберта Вилкинса, в Пойнт Беров, на Аляскі, в якій взиває його вибратися як найскорше в підбігунові околиці на відкриття країв, що може лежать межи Аляскою а північним бігуном.

Ся виправа здержується лишень через те, що до Пойнт Беров, вихідної точки виправи, ще не навезено відповідну скількість газоліни для аероплянів, якими летуни мають вибратися на свою виправу.

ПИСЬМЕННИК ПРОПОВІДУЄ ПРОПОВІДНИКАМ.

КАНЗАС СИТІ, Канзас, 17. мая. — Переїзджаючи через місто, відомий американський письменник Синклер Луис відбув для місцевих проповідників „недільну школу". На його відчит, який держано в тайні перед широкою публикою, заявилися представники майже всіх христіянських віросповідань та ще й один жидівський рабін.

Як оповідали опісля учасники сеї „недільної кляси", Синклер Луис почав свою проповідь словами: „Ви собі файний бонч. Ви встаєте й проповідуєте річи, в які ви самі не віруєте. Чому ви не можете бути чесними на проповідальницях?"

БОМБА ПІД АМЕРИКАНСЬКОЮ АМБАСАДОЮ В БУЕНОС АЙРЕС.

БУЕНОС АЙРЕС, Аргентина, Південна Америка, 17. мая. — Під головним входом до американської амбасади в сьому місті вибухла нині пізною нічною бомба. В домі в той час не було нікого, і бомба не зробила домови великої шкоди. Поліція розвела слідство. Вона догадується, що се була пімста синдикалістів за присуд на анархістів Сакко й Ванцетті, котрим сими днями відкинено послідний спротив.

АРЕШТ ПОЛІСМЕНА.

НЮ ЙОРК, 17. мая. — До публичного шпиталю на Брод стріт доплентався нині коло 11. години вечером 35-літний мущина Віліем Пірс. Мав він у плечах рану від пострілу. Мимо скорої лікарської помочи він помер до двох годин. На допити поліції й лікарів ранений не міг сказати хто його постріляв.

Найблизша поліційна стація, дізнавшися про випадок, вислала сейчас на слідство детектива Джосефа Соливана й одного полісмена. Полісмен, оглянувши дім та вислухавши зізнаня деяких знакомих, пригадав собі, що він чув від детектива Соливана слова: „Ах, Боже. Я лишшо постріляв свого найлішого приятеля." На його донесение прокураторія арештувала Соливана, а другі детективи справді переконалися, що куля в плечах Пірса походила з револьвера Соливана. Тоді Соливана арештовано за вбивство.

КОНЕЦЬ МІДЯНОГО СТРАЙКУ.

ПЕРТ АМБОЙ, Ню Джерзі, 17. мая. — Страйк робітників мідяного підприємства Раритан Копер Воркс покінчився нині полагодою. Робітники, які домагалися 10-процентової підвишки, дістали 5 процентів.

НОВИЙ „ОСЯГ" ФРАНКА.

НЮ ЙОРК, 17. мая. — На місцевій біржі французький франк впав нині понизше 3 центів. За 10 долярів можна було купити 299 франків. Є се найнизший стан, на який здобувся французький франк в цілій своїй історії.

Народний Податок.

вяже американських Українців в таке звено, яке вказує, що ми живемо тут як гурт ідейно зорганізованих людей.

Народний податок платить кождий Українець добровільно кождого року по своїй добрій волі й по щирому серцю ще й тому, щоби допомогти Рідному Краєви визволитися з ярма.

Платить кождий, хто розуміє, що значить громадянська карність, любов до рідної стріхи і до свого ближньго.

Жертви належить слати на адресу:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

НЕ ЗНАЮТЬ КОГО ВИЗНАТИ.

ШАНГАЙ, 14. мая. Европейські дипльомати в Хінах в великім клопоті, бо не знають, що їм робити з хінською владою, яка так часто зміняється, що не годен й ній визнатися.

Генерал Ченг іменував тепер одно правительство, а маршал Ву друге; не знати яке визнати.

ПАМЯТИ М. ДРАГОМАНОВА.

Дня 26. березня відбулося в Київі в салі Всенародної бібліотеки спільне засідання історичних установ Української Академії Наук, присвячене памяти М. Драгоманова. Акад. Грушевський зясував у свому рефераті науково-громадський і революційний характер діяльности Драгоманова за кордоном у звязку з тодішним революційним рухом України і Росії. І. Житецький подав у свойому рефераті відомости про „Останній виїзд Драгоманова за кордон", а проф. Гермайзе окреслив діяльність Драгоманова як етнографа й фольклориста і спинився довше на його працях у ділянці історичної критики і публіцистики, підкресливши наближення його до марксизму в аналізі історичних процесів.

КРАДУТЬ, ЯК КРУКИ.

У селі Худерківці в Бобреччині свинарі, знюхавшись з війтом. І. Камінським, одержували до схову „пашпортів" на продажу свиней і їх заріз як здорових. Це ошуканство тягнулося би ще довше, як би якийсь ветеринар не змірикував, що всі документи фальшиві.

ВПЕРТІСТЬ ЯПОНЦІВ.

Один Японець, христіянин, переписав дословно цілий Старий і Новий Завіт на аркуші паперу довжиною 1 метр 60 цм. і шириною 60 центим. Літери цього письма такі дрібні, що їх можна відчитати тільки через мікроскоп. Щоби досягнути задуманої ідеї, він потратив на цю роботу 3 роки і 4 місяці. — Як би то у нас хоч одробина цеї терпеливости й впертости.

НАСЕЛЕННЯ КИТАЮ.

По останньому перепису населення, Китай має 436,095,000 мешканців. Столиця Китаю Пекін числить 4 міліони. — І такий величезний нарід не може вирватися зпід опіки чужих держав, та завдяки їх підюджуванию винищує себе у братовбичих війнах. Все це брак єдности, брак організації.

РОЗПНЯЛИ НА ХРЕСТІ.

Атлентік Сіті, Н. Дж. — Одинацять-літний Мурин, Геррі Бровн, хотів бути розпнятим, як Христос. Його товариші сповнили його волю. Зробили з дощок хрест, положили його на него і почали прибивати до хреста руки цвяхами. Хлопець почав кричати. Прийшла поліція і застала його з прибитою рукою до хреста. Його товариші повтікали. Він признався поліції, що хотів бути розпнятим, але не знав, що то так дуже болить.

ВІЙСЬКОВІ СПРОНЕВІРЕННЯ.

В військовому самоходовому закладі в Ярославі викрито великі мальверзації, які тягнулися вже від кількох літ так, що кромі матеріяльної шкоди могли вони принести великі шкоди для оружної сили на випадок мобілізації. Ці систематичні мальверзації викрито принагідно, — при редукції урядовців цего закладу. Зредуковані урядовці, розлючені їх звільненням зі служби, зробили донос, на підставі якого арештовано коменданта закладу майора Ковальського та одного старшину.

ТРАГЕДІЯ У ВАГОНІ.

У вагоні поспішного потягу, їдучого з Будапешту до Темешвару, один пасажир поклав на сітку для багажа машину. Сітка під тягаром машини прорвалась. Падаючи, машина вбила сидівшу молоду жінку з маленькою дитиною. Офіцир, муж вбитої, в розпуці вийняв револьвер і вбив власника машини.

ВИСЕЛЕННЯ КОЛИШНІХ ПОМІЩИКІВ.

Київська окружна земельна управа закінчила виселювання давних поміщиків зі своєї округи. Всього виселено 29 поміщиків, в тому числі й давних генералів і полковників, а також родини тих осіб, що виемігрували за кордон з білими арміями.

ПЕРСІЯ НЕ ПУСКАЄ ПАЛОМНИКІВ ДО МЕККИ.

Святим містом, до якого кожний визнавець віри Магомета мусить відбути бодай раз в життю паломництво, є місто Мекка на арабському півострові. Перське посольство в Каірі повідомляє, що перський уряд заборонив видавати пашпорти паломникам, що хочуть їхати до Мекки.

БОЖЕВІЛЬНИЙ ЧИ НІКЧЕМНИЙ?

До чого вже доходить на наших землях, послухайте.

На почті в Радехові урядує божевільний чоловік. Справді дивно воно виглядає, але у нас все можливе.

Надає Союз Українок грошевий переказ на адресу часопису „Жіноча Доля" в Коломиї. Урядник не приймає грошей і жадає, щоби було написано „Льос Кобеци".

Надає п. Г. О. переказ на адресу „Новий Час" — урядник не приймає, бо має бути „Нови Час".

Посилає порученого листа на адресу одної акційної спілки у Львові — Кредитово-торговельна спілка кооператива з обм. порукою в Радехові — урядник не приймає, бо адреса надавця зла; має бути не торговельна, але гандльова.

Дуже цікаво, що вийде на радехівській почті з адреси напр. Просвіти, Діла і т. п.?

Маємо, здається, до діла з божевільним чоловіком. Місце йому не в уряді, але коло Львова (на Кульпаркові).

Вказаним бульоби, щоби наші посли конечно зажадали вияснення від міністра почт, на якій підставі він держить таких людей на службі. Чейже все має свої границі! („Новий Час").

ПОЛЬЩА В РУКАХ ПІЛСУДСКОГО

ХОВАЮТЬ ЖЕРТВИ РЕВОЛЮЦІЙНОГО ПЕРЕВОРОТУ. ПІЛСУДСКІ ЗДИВОВАНИЙ З ТАК СКОРОЇ ПОБІДИ.

ВАРШАВА 17. мая. — Генерал Лядеос, командант познанської дивізії зголосив Пілсудскому свою льояльність. В той спосіб піддався йому послідний військовий гарнізон, який ставив опір і не хотів узнати перевороту, ні нового правительства.

Пілсудскі контролює тепер цілий державний апарат, має свій уряд і свого премієра.

Нове правительство взяло вже офіціяльну участь в похоронах жертв перевороту, які відбулися сегодня на головнім цвинтари при участи католицьких і протестантських священиків.

Всіх жертв, які погинули, нараховують тепер на 500 осіб, а 1000 остає ще в шпиталях.

Пілсудскі не дав ніякого інтервю кореспондентам, а тільки заявив, що цілий переворот перейшов скоро і гладко, чого він ніколи не надіявся.

Позатим не подав ніяких відомостей, а тільки заявив, що не спав три дні і йде тепер спати.

ЧОГО ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД ПІЛСУДСКОГО.

ВАРШАВА, 17. мая. — Пілсудскі опирається вправді на лівих, але сам він дуже поміркований. З того приводу побоюються, що прийде до розчаровань між ним а його сторонниками, які домагаються негайного розвязання парляменту, роздачі землі селянам без викупу і суду над такими хабарниками як Вітос та Корфанти.

Вони хотіли би бачити Пілсудского диктатором, та сам Пілсудскі хоче заховати конституцію і поступати зовсім легально, після закона.

ГАЛЛЕР ПРОТИ ПІЛСУДСКОГО.

ВАРШАВА, 17. мая. — Генерал Галлер, відомий зі свого походу на Галичину в 1919 році, організує сили проти Пілсудского. Не є виключене, що між ними обома прийде ще до боєвого конфлікту на фронті. Галлера піддержують вшехполяки та сторонники Вітоса.

ПІЛСУДСКІ ЗВІЛЬНИВ ВІТОСА.

ВАРШАВА, 17. мая. — На приказ Пілсудского випустили з арешту Вітоса і деяких міністрів з його кабінету. Вітос, заки вийшов, домагався ще гарантії, що йому не станеться нічого злого.

НІХТО ЩЕ НЕ ЗНАЄ, ЩО З ТОГО ВСЬОГО ВИЙДЕ.

ВАРШАВА, 17. мая. — Теперішний сойм контролюють прихильники Вітоса і коли прийде до виборів, вони в стані вибрати президентом чоловіка зі своєї групи. По тій причині ніхто знає, що станеться в тім випадку, коли противники Пілсудского скористають зі своєї більшости і не виберуть президентом людину, йому до вподоби.

ЯКУ ВТРАТУ ПОНІС АНГЛІЙСКИЙ УРЯД ЧЕРЕЗ СТРАЙК?

ЛОНДОН, 17. мая. — Обчислено, що генеральний страйк коштував англійський уряд $3,750,000.

ЯКА ПРОМОВА НАЙКРАЩА?

ЛОНДОН, 17. мая. — Кажуть, що відомий з краснорічености англійський міністер фінансів Черчіл виголосив тепер найкоротшу промову, за яку одержав більше оплесків і похвал, як колинебудь инде.

Промова звучала: „Не бачу жадної причини, щоби під теперішню пору накладати ще якісь додаткові податки".

БУДУТЬ ГОЛОСУВАТИ НАД МАЙНОМ КАЙЗЕРА.

БЕРЛІН, 17. мая. — Новий уряд Маркса визначив день 20. червня для всенародного голосовання над питанием чи кайзер і його родина мають бути вивласнені зі своїх маєтків.

ЧЕХИ БОРОНЯТЬСЯ ПЕРЕД ФАШИЗМОМ.

ПРАГА, 17. мая. — Повстала тут організація, в якої склад входять бувші легіонери, учителі і священики, а яка поставила собі за мету боротьбу з фашизмом, який почав запускати коріне вже й між чеським народом.

РАДЯТЬ НАД СВІТОВИМ РОЗОРУЖЕННЄМ.

ЖЕНЕВА, 18. мая. — Сегодня розпічнуться наради міжнародної приготовавчої комісії для розоружень, в яких возьмуть участь представники 19 держав, між ними і Америка, що вислала численну делегацію під проводом Г. Гібсона, американського посла в Швайцарії.

У СОВІТІВ ВІДНОСИНИ КРАЩАЮТЬ.

МОСКВА, 17. мая. — Нюйорський дописуватель подає: З весною слідний у совітів зворот до лучшого. Довгі ряди людий стоять перед державними склепами і ждуть на свою чергу, щоби покупити товари. Число тягарових вагонів, які в руху, виносило в квітни 24,624, себто о 53% більше як минулого року. Будівельний рух збільшився рівнож. Число безробітних змаліло, бо богато з них вернуло на село до весняних робіт. Курс рубля поправився і доходить до парітету.

НОБІЛЕ ДІСТАЄ НАГОРОДУ.

РИМ, 17. мая. — Нобіле, який відбув на Норге подорож через північний бігун, одержить як нагороду золоту медаль, найвисше військове відзначення та стане генералом.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокі числа три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДРУГА ПОДОРОЖ НА ПІВНІЧНИЙ БІГУН

Ще не прогомоніла вістка про подорож летуна Берда на північний бігун, а вже друга подія починає її притемнювати, як притемнює сонце світло місяця. Вибралися туди на кермовому кораблі Норвежець Амундсен та Американець Елсворт та Італієнець Нобіле та досягнули своєї цілі. Зі самого північного бігуна вислали вони бездротну телеграму світови про свій осяг. Через кілька днів опісля здавалося, що вони пропали, але ось прийшли вістки, що вони приїхали щасливо до Телера на Алясці.

Звіт з їх подожи читається як захоплюючу історію. Є се звіт з подорожи серед незвичайно великих трудностий. Найменче ослаблене всіх зусиль, найменча похибка, один непередбачений випадок міг легко покінчитися трагедією. Коли корабель перебув через найстрашніщі північні бурі, перебрив справдішний океан мраки, виїхав з бездорожжа, добувся з найнебезпечнійших околиць на землі, то побідили тут відвага, витревалість і вправа.

Чи принесе ся подорож для науки сподівані добутки, нині сказати тяжко. Головне питанне, яке мала ся породож вирішити, себто, чи находиться на бігуні земля, чи може се лишень вічно замерзле море, лишається відай на далі нерозвязаним, бо бальон не осідав, а тим самим з усякою певностю ствердити нічого не міг. Дуже можливо, що богато разів відважні люди будуть вибиратися на північний бігун і зазирати смерти в очи, поки се питанне буде остаточно вирішене.

Всеж таки нині ціла земля одушевлена подорожею Амундсена. Норвегія, Америка й Італія з гордостю приплескують подорожникам, вважаючи їх за своїх національних героїв. Уряди висилають ґратуляційні телеграми. Парляменти збираються надгороджувати їх почестями. В церквах говорять проповіди про подвиг.

І справді видовище подорожі до північного бігуна має велике моральне значінне. В сих людях, що вибралися на північ для роскриття наукової правди без великої практичної вартости і які для сего були готові кождої години заглядати смерти в очи, ціле людство побачило свій ідеал, себто найвисший образ досконалости. Чим більше грубий матеріялізм, дика погоня за богацтвами, прожирає душу людий і народів, тим більше людина потребує для рівноваги своєї душі такого геройства, безмежного й безкористовного.

ЕПИСКОП, ЩО ФАЛШУЄ, А НЕ ВСТИДАЄТЬСЯ ЦЬОГО

Справа з фалшівниками міліярдів французьких франків не втихає, а чим далі набирає чимраз більше розголосу. Судова розправа ведеться в Будапешті далі і прибирає на загал инший оборот, як той, якого надіялися ті, що домагалися суду. А такого суду домагалися в першу чергу Франція та Мала Антанта, себто ті, яким Угорщина завдячує те, що кілька міліонів Мадярів опинилося під Румунією, Чехословаччиною та Югославією. Чуже ярмо, це, мимоходом кажучи, добра наука для Мадярів, які тиснули чужі народи. Та нам тепер не о те ходить, а о суд над фалшівниками франків.

Загальна опінія Мадярів була довгий час звернена проти тих фалшівників, якими були головно аристократи в роді князя Віндішгреца, міністри та високі урядовці. Фалшівництво франків вважали за скандал, який понижує націю, яка й без того находиться в важкім положенню і яка ще до нині не вийшла з під алінтського обуха.

Та тепер справа мається инакше. Фалшівників зачинають вважати добрими мадярськими патріотами і оборонцями. Доперва тепер виходить на яв властива ціль широко закроєної фалшівницької акції. А ціль ту пізнати найкраще з оборони обжалованих, а головно зі слів католицького епископа Задравеца, якого рівнож обжаловано о фалшівництво франків і який боронив себе в тій справі перед судом.

Епископ Задравец заявив, що мимо суду над фалшівниками франків, таке підроблюванне франків повториться ще не раз і не два. І буде тревати так довго, доки не повернуться Угорщині загарбані в неї землі. Як довго, говорив епископ Задравец, наша рідна земля буде пошарпана і розділена на кавалки та поневолена, так довго будуть в нас князі, міністри, епископи і селяне, які радо і охочо будуть підійматися всіх можливих авантур, щоби тільки визволити свій край з тих оков, що на него наложили аліянти в договорі в Тріяноні.

При тих словах візвав судія епископа до порядку. Зате вся публика, що прислухувалася розправі, нагородила його гучними оплесками.

Виходить отсе на яв, що фалшівництво франків було великим патріотичним відрухом, який обхопив широкий круг найвизначнійших людей на Угорщині. Саме фалшівництво не було нічим новим, бо Франція рівнож підроблювала в Надренії німецькі марки і в той спосіб нищила німецьку державу та улегшувала собі окупацію надренських провінцій.

Мадярське фалшівництво мало наскрізь ірредентський характер. Було виразом здорового боєвого націоналізму. Було звернене проти тих, що скували мадярський нарід і зміряло до того, щоби добути назад загарбані ворогами рідні землі.

Оборона епископа знайшла признанне в цілім мадярськім народі. Його заява не колідує навіть з практиками католицької церкви. Епископ Задравец станув тільки висше других епископів під тим оглядом, що признав своїм поведеннем те, що що добре для оборони церкви, те саме не може бути злим, коли ходить о добро його рідного народа. Бо церковні достойники фалшували на протязі історії не одні документи, коли ходило о привілеї їх стану.

НА РАДІСТЬ ВОРОГАМ

Були часи, коли говорили про Українців, що вони немовби Жиди: один стоїть за всіх і всі за одного. Дійсно були такі часи, але вони, на сором нам і на радість ворогам, минулися.

Тимчасова ніби то невдача в нашій визвольній боротьбі кинула нас у непотрібну роспуку, посіяла серед слабодухів зневіру. Дехто почав вбачати причини тимчасової невдачі лише в подіях періоду самої активної визвольної боротьби, почав шукати причини тих невдач в тих людях, на долю яких безпосередно випало провадити визвольну боротьбу. Тимчасом причина кожних невдач в першій мірі залежить від підготовки до активної боротьби. Добра підготовка майже завжди унеможливлює успішний вислід боротьби.

Багато серед нас галасують, критикують та лають инших за нібито недосягнення поставлених завдань. А чи воно так? чи дійсно ми не осягнули поставлених нами завдань?

Коли брати на увагу лише ті землі українські, що були під Австрією, то почасти воно так, але що до земель Великої України, то там досягнено українською національною боротьбою далеко більше, ніж сподівалися самі українські вожди, а тим більше народ. Звичайно ми не говоримо про ідею самостійної держави, яка виникла уже в самім процесі визвольної боротьби, бо до неї ми жадної теоретичної і фактичної підготовки не мали навіть в перших днях російської революції, а потім австрійської, які так сказатиб, силоміць накинули нам ту ідею.

Якіж завдання ставив собі український національний визвольний рух на передодні тих двох революцій?

Під Австрією Українці ставили собі завданням здобути краєву автономію, а під Росією навіть й того не ставили. Українці на Великій Україні мріяли лише про національну народню школу та про вивчення української історії та культури в середніх та вищих школах. Навіть коли в Росії стала революція, то в перші її дні ці вимоги поширено лише до меж краєвої автономії. Дальший хід подій поволі привів до вимог федерації, а нарешті й до проклямовання самостійної України. Згодом до цього добавлено ще й соборної української держави.

Ця ідея українського народу, що остаточно сформувалася в процесі активної боротьби останніх років і скріпилася кріавою боротьбою: Українська Соборна Суверенна Дежава, тепер стала конечною метою нашого визвольного руху. Підготовка до боротьби за ту ідею, властиво кажучи, почалася лише з років 1917 та 1918. Тому що та підготовка почалася разом з самою боротьбою, звичайно треба було якихсь надзвичайно сприятливих і щасливих обставин на користь українського народу, аби ту боротьбу виграти. Тимчасом наш нарід навпаки мав найтяжчі, найменче сприяючі умови. Проти нього повстали не тільки сусідні народи, але й ще їх підтримувала всесильна переможниця антанта, перед якою навіть грізна Німеччина схилила свою голову.

Ні Ляхи, ні Чехи, ні Румуни, ні большевики не перемогли нас у боротьбі, а Франція, Англія й Америка, які війсками Польщі, Румунії, Чехів та Денікіна і Врангеля воювали проти України. Це факти, про які ми не сміємо забувати тепер, коли ріжні наші слабодухи сіють в душах нашого народу зневіру в самого себе, зневіру в його сили, вносять розбрат в український національний табор. Навпаки треба подивляти стійскість, геройчність і завзяття, з яким наш нарід став до боротьби за таку нову ледве що воскресшу з забуття ідею української державности.

І тепер та ідея стала невмирущою, написаною кровю кращих синів нашого народу на прапорах його визвольної боротьби.

Навіть більше того: остання наша боротьба і тимчасові тяжкі невдачі в ній переродили, так би мовити, дух українського народу: з пасивного оборончого, що завжди характеризувалося нашим: свого не дамо і чужого не хочемо. Це „чужого не хочемо" починаючи ще від Богдана Хмельницького і до самого останнього дня приводило до того, що наш нарід завжди припиняв боротьбу за свої політичні та національні ідеали, не довівши її до кінця. Кінець всякої боротьби дасть успішні наслідки лише тоді, коли ворога остаточно розбито і знесилено. Ми завжди: чи в боротьбі з Польщею, чи в боротьбі з Московщиною, чи з ким іншим знаходили у себе дуже багато доброти, аби спинитися в останню хвилю, коли треба було зробити ще один удар і ворог бувби знищений так, що не вставби більше.

Ми завжди лише боронилися, але ніколи не нападали. Лише в княжі часи київської держави ми були аґресивні і не дивлячись на те, що доводилось вести тоді уперту боротьбу з ріжними кочевниками, Українці вже за часів Ярослава Мудрого створили велику й культурну державу, яка тоді обіймала майже всі сучасні етнографічні терени України.

Але татарське лихоліття, а потім довше співжиття з Литовцями та Поляками і спільність оборонної боротьби з ними проти Татар, Москалів та инших, витворили у нас цілковито оборонську психольоґію, яку можна схарактеризувати такими словами: „Чужого не хочемо, а за своє будемо торгуватися". Ми боролися до того часу, поки ворог наш згоджувався на торґ, а ніколи не боролися ми доти, поки не подиктуємо самі ворогові своїх умов, хоч до цього не раз ми мали нагоду. Шкодуючи Москви, Сагайдачний не знищив її і не зруйнував остаточно Московщини. Шкодуючи Польщі, Богдан Хмельницький не пішов зпід Зборова на Варшаву і не знищив остаточно Польщі і т. ин., аж до останнього часу.

Лише невдачі останньої боротьби пробудили у нас паростки нової для нас ідеольоґії, ідеольоґії наступу, а не тільки оборони.

В цьому напрямку й повинна працювати наша думка. До скріплення, поглиблення й ширшого обґрунтовання цих паростків нової аґресивної психольоґії в боротьбі за наше визволення. А не без кінця сваритися між собою та лише критикувати минуле плямуючи в ньому все, що навіть було й чистим, ґеройчним подвигом.

Ми лише сваримося, ганьбимо один другого та вишукуємо все те, що моглоби найбільше компромітувати окремих наших діячів, чи певні політичні, національні або культурні ґрупи. Це разом з тим сіє в наші маси зневіру не тільки в свої сили, але й в можливість конечної перемоги нашої державно-національної ідеї. Всі, в більшости безпідставні, зовсім непотрібні сварки й розбрат замість того, щоби збірати і скріплювати наші національні сили та виробляти нові, навпаки їх розбивають.

Бачучи все це наші вороги звичайно зручно використовують наш розбрат і знесилу, наше самопосідання, та скріплюють своє панування на наших землях, а також в міжнародній опінії діскредитують нас, як анархістів, непридатних до державного життя.

Характеризуючи сучасний стан українського національно-державного руху, один з московських політиків Юр. Рапопорт пише про нас так:

„Не дивлячись на всі ріжниці програмові й тактичні, українські партії ранійше складалися в одну стройну орґанізацію і швидко висунули цілу низку політичних діячів. Вони тоді стояли перед російським громадянством як єдина і могуча сила".

Але як же тепер той самий Рапопорт оцінює Українців: „Сучасний стан українського політичного руху зовсім не уявляє тої стройности і єдности". Констатуючи це, він з радістю заявляє, що боротьба з українським сепаратизмом, тепер значно полегчена самими Українцями, ніж то було ранійше.

Це нам предосторога. Цей Росіянин має повну слушність.

Не вже сила нашої національної ідеї не переможе розбрату серед нас і ми не відродимося знову в єдину могутню національну силу? Кров і великі жертви, нашого народу до цього кличуть нас!

Уже давно час схаменутися! Треба спільної дружньої великої праці, а не сварок. Треба знову вернутися до братерської любови й спільної праці в національній визвольній боротьбі!

ДЕЩО ПРО ВІРОІСПОВІДАННЯ.

Цікаве є зіставлення родів письма, якого вживають поодинокі релігії в своїх святих книгах: Христіяне пишуть, як звісно, з ліва на право, будійці — з гори на долину, музулмане, як наслідники і континуатори Семітів, — з права на ліво. Цікава є політична ґеоґрафія релігії. Більшість магометан є під владою христіянських держав, а яких 20 міліонів живе в Китаї. Всі віроісповідання приєднують собі прозелітів, за виїмком Жидів. В Портуґалії, яка має найменше Жидів, число їх 1200 — не зміняється. Жидівство ніде не приєднує собі ісповідників за виїмком дуже рідких і поєдинчих випадків, що потверджують правило. Так прим. населення одного надбережного російського села з назвою Пріволін — перейшло загалом на Мойсеєве віроісповідання. Та на загал число Жидів радше зміняється — завдяки мішаним подружам і хрещенню.

Зате дуже поширюється будаїзм. Він відзначується тим, тим, що має 84.000 поодиноких що має 84.000 поодиноких наук. Свята книга будаїзму — на якій основуються ті науки — Пітіякатіян, містить 592.000 версетів. Євангеліє заховалося в 1270 рукописних відписах, а крім того є 288 рукописів із коментарями. Легко уявити собі, що з причини такого обильного матеріялу не було для церкви найлекшим завданням усталити оконечний текст євангелія. Перекладена на 400 мов, а на протязі одного 1906. року сама середньо-европейська аґенція Британського Біблійного Товариства продала 826.000 примірників. Протестантську біблію, друковану в німецькім місці Галле, випечатали в тисячному накладі!

Релігійна запопадливість без учинків, як часто — на жаль — є мертва. „Віра без діл є мертва!" Юрій II., Геський князь, від 19-го року життя перечитав Святе Письмо 28 разів на ріжних мовах, але се не перешкодило йому видати безчисленну скількість присудів смерти. Одначе він не може мірятися з таким Бенедиктинцем Капов, котрий біблію перечитав від дошки до дошки 53 рази. Бувають під тим оглядом дивовижні, хоч не шкідні, примхи. Так, примірóм, якийсь Яків Хризостом Іселін перечислив букви перекладу Святого Письма, зладженого Лютером (разом із апокрифами). У висліді одержав показне число: 3,566.-480. Хто инший (Мартин Боргевз) забажав счислити злих духів і начислив їх 2,665.866,-746.664! Якийсь обережний німецький пастор (і заразом математик) — побоюючись поворту варварства — обчислив дату Великодних свят згори на 22 тисячі літ! Та як велика ріжниця поглядів є на загал серед протестантів, доказом може послужити факт, що протестантські місії в Китаї не могли порозумітися, як усталити обовязуюче слово на китайське окресленя — Бога.

Бувають найдивовижнійші релігійні приписи. Жрецем племени Масаїв може бути лише одноокий чоловік. Тому багато батьків своїм дітям вибивають одно око, щоби влекшити їм у майбутньому осягнути це найвисше достоїнство. Але кожде віроісповідання має прастарі приписи, яких значіння не розуміємо вже нині. Так прим. у Севілі (в Еспанії) тричі на рік відправляють богослуження начеб танкове: шіснацять хлопців у старосвітських одягах танцює перед престолом. То певно середньовічний звичай. В Сантяґо (Південна Америка) є звичаєм у Великий тиждень відвідати за один день усі 80 істнуючі церкви, а в Мексику в Святий вечір обдаровують себе — редьковцею. То, самособою, місцеві народні звичаї, що не мають нічого спільного з церковними приписами. Також дуже давний звичай задержався по монастирях: всі, що їдять, сидять по одному боці стола, а страви подається через стіл. Инші звичаї звязані з приписами самого обряду. У велике музулманське свято, Курбан байрам, магометане ріжуть принайменше шість міліонів баранів. Хтось, що є ісповідником даної релігії, не повинен насміхатися зі звичаїв другого. Коли христіянам здається дуже дивним, що Жиди в своїй святині обовязково накривають голову, то що сказали би про магометанську секту Мозабітів, котрої приклонники, як увіходять до мошеї, здіймають — штани?

Нехристіянські віроісповідання (крім Мойсеєвого) по нинішний день приносять живі жертви. У малпячій святині в Бенаресі щодня жертвують богині Калі около 200 кіз; що більше, в день головного свята в Непалі ріжуть у честь божка яких сто тисяч кіз і кілька тисячів биків! І нехристіянські релігії задержали звичай прощі. Згідно з правами пророка безчисленні тисячі прочан щороку йдуть до Мекки, святого місця Магометан, щоби дістати почесний титул „гаджі". А що Індії! Святиню Джаґанат відвідує щодня пересічно 50 тисяч вірних, а в дні великих свят число їх доходить навіть до 300 тисяч. Треба зазначити, що прочане не зражуються ніякою перешкодою і ніяким трудом. Магометани сім разів оббігають довкола Чорний камінь Каби — кинений на землю (по їх віруванням) архангелом. Прочане, які ходять до святині в Амарі (в Кашмірі — Азія), що побудована на висоті 14 тисяч стіп, останній шмат дороги цілий день ідуть неодягнені — всеодно чи то мужчини чи жінки.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ відбудеться дня 21-го мая о годині 2-ій пополудни, в гали парохіяльній під ч. 803 Front St. Просить ся всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на сей мітинґ, бо є дуже важні справи до полагодження; буде рівнож справа Сиротинця, яку мусить ся вирішити на сім мітинґу. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Мельничук, предс.; Іван Заяць, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Ів. Франка, від. 269, повідомляє своїх членів і членкинь, що Тов. Збори відбудуться в суботу, дня 22. мая, о 7.30 вечером, в гали тов. Василя Дуди. Обовязком кождого члена явитися, бо є дуже важна справа до полагодження. Неявившийся член платить кару після статута. — В. Швець, предс.; С. Соколовський, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеся о годині 1.30 попол. в неділю, 23. мая, в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження. Проситься кождого члена явитися на сей мітинґ. Неявившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Стахів, Магас, предс.; В. Гриньків, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що мітинґ відбудесь в неділю, 23. мая о годині 2-ій пополудни під ч. 610 S. American St. Проситься кождого члена конечно прибути і щоби ніхто не передавав вкладок другим членом, бо не буде принята, а його суспендується. До полагодження є кілька важних справ, як справа Сиротинця при У. Н. Союзі, тому присутність всіх членів конечна. — І. Сорока, предс.; І. Шекмар, кас.; О. Будай, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що місячний мітинґ відбудеться дня 23. мая під ч. 839 So. Broad, точно о годині 2-ій пополудни. Важні справи до полагодження. Кождий член і членкиня нехай виконає, то що ухвалили в місяци квітни. Товариство Вільні Козаки, від. 116, ухвалило на Сиротинець У. Н. С. зі своєї каси 10 долярів. Кождий член і членкиня від себе по долярови. Та не відкладаймо сего, а принесім всі як один, так, щоби по конець місяця мая всі гроші були зложені на руки комітету Сиротинця. Пепер є відповідний час на орґанізованне нових членів. Тож не забувайте за батька Союза. — Ол. Михальчишин, предс.; Петро Беркина, кас.; Павло Стадник, секр.

ЯНҐСТАВН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх членів, що спеціяльний мітинґ відбудеся днь 23. мая о 3-ій годині пополудни, в У. Н. Домі на Браґілю. Проситься всіх членів пирбути на той мітинґ, бо є важні справи до полагодження, як справа Сиротинця. Неявившийся член на мітинґу підлягає карі, яку члени ухвалять. — Н. Павлишин, предс.; Ів. Павловський, кас.; Ів. Гармич, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Відділ 97 подає до відома, що місячні збори відбудуться 23. мая, о 2-ій годині пополудни, в галі укр. народ. православної церкви під ч. 48 Говп Евні, Пасейк. Проситься членів явитись на збори. — М. Прінхан, предс.; М. Табачук, секр.

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА.

З нагоди Великодних Свят, гол. канцелярія У. Н. Союза отримала богато желань від урядників і членів. Цілком зрозуміло, що майже всі ті желання були більше офіціяльні чим персональні. В них в першій мірі бажаєсь поступу і успіху в орґанізаційній роботі.

Д. Василь Бусько секретар відділу 26-го У. Н. Союза пише: В нових родах обезпечень в У. Н. Союзі велика будучність орґанізації і найбільша користь членів. Дай Боже, щоби від днесь за рік було в них 10 тисяч членів. З огляду що мій вік не дозволяє мені додатково до нових родів обезпечень інакше вступити, я зменчую своє обезпечення в старім роді а такой до нового рода з 20-літними вкладками приступлю, бо в нім бачу не лиш висшу суму обезпечення для спадкоємців але можливість користи для себе самого. Желаю поступу і розвою нових родів обезпечень Союзови а головному урядови сил і витревалости в зачатому ділі. Хай жиє Союз і всі союзовці. Христос Воскрес — Воскресне Україна.

Д. В. Бусько прислав повисше желанне на почт-картці з своєю фотоґрафією, яку тут всім членам представляємо.



Василь Бусько род. з Єзуполя, пов. Станиславів, Західна Україна. Секретар відділу 26-го У. Н. Союза в Тамс, Вест Вірджінія.

Секретар В. Бусько доказує, що зрозумів як слід вагу нових родів обезпечення в У. Н. Союзі, та заслугує на відзначенне за влучний і прикладний поступок. Відповідаючи на його желанне мусимо сказати: Дай Боже У. Н. Союзови як найбільше таких секретарів, бо тільки посередництвом таких діловодників зможемо поступу і успіхів надіятися.

З українського життя в Америці.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Величаве свято в десятьлітну річницю смерти Івана Франка.

Филаделфія зробила тим разом початок тим великим торжеством, яких певно сього року не забракне з приводу десятиліття смерти великого українського каміняра Івана Франка.

Заходом Товариства ім. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союза та при співучасти українських організацій міста Филаделфії відбувся тут в неділю 16. мая великий концерт, який стягнув до просторої Галі Горожан велику силу місцевих Українців, які виповнили галю по береги.

Свято відчинив вступним словом громадянин Р. Карай та зазначив, що Товариство ім. Івана Франка вважало своїм обовязком дати почин до цего торжества, бо воно носить імя нашого великого вчителя. До помочі товариству станули радо і всі другі укр. організації і товариства міста Филаделфії бо всі вони хотіли віддати поклін незабутньому геніеви.

Потім відспівав хор ім. Кошиця присвяту Іванови Франкові „Слава йому слава", укладу Сениці.

Дальше слідували музично-вокальні продукції.

Поезію І. Франка „Наймит" віддекламував Л. Радковський зі зрозумінем. Р. Карбівник віддав дуже гарно прекрасну поему „На суді". Його могучий голос дуже добре підходив до тої поезії, якої слова долітали і встрягали в серцях і душі численної публики.

Деклямація молоденької п. Гвіздьової була новим доказом, що малі діти, коли добре підготовані, надаються дуже добре до деклямацій.

П-на Ольга Тимкевиївна відспівала цілу низку українських і чужих пісень. Її милий голос припав публиці, дуже до вподоби і молода артистка мусіла співати деякі пісні по два рази.

Скрипкове сольо виконав молодий ученик В. Пришляк. Складалося воно з вязанки українських пісень.

Фортепянове сольо відограла п-на Катруся Росоловичівна, яка обняла рівнож і фортепяновий супровід. З одного і другого вивязалася як найкраще. П-на Росоловичівна заслугує дійсно на признання, бо від років діт бере участь майже в кождім концерті і не відмовляє ніколи своєї помочі.

Виступала рівнож і орхестра Товариства Укр. Американських Горожан під управою союзного учителя П. Келичави. Як би хто не бачив власними очима і не слухав власними ухами то-не увірив би тим поступам, які зробила наша дітвора за так короткий час. Свідчить це про те, що наш нарід здібний і високо музикальний. Свідчить це далі і про те, що гр. Келичава є знаменитим учителем. Як так далі піде, Филаделфія повиличається в короткім часі першоклясною орхестрою.

Співали два хори.

Хор Співацько-Драматичного Кружка Укр. Робітничої Громади відспівав кілька пісень під управою О. Кучери. На особлившу увагу заслугує „Вічний Революціонер". Ця пісня одначе вимагає принаймні втроє більшого хору і тому не могла випасти так як повинна. Скомпонував її один з наших музиків новітньої школи, яким є др. Людкевич, композитор цеї пісні. Вимагає вона дуже сильних голосів і вишколених співаків. З її темпа мусить виходити правдива революційна сила. А віддати ту силу річ дуже тяжка. Та всеж таки треба признати хорови і його дирегентови добру волю. Вони дали те, на що їх було стати. Більше від них годі було вимагати.

Хор Кошиця спочиває в руках дуже вмілого диригента І. Лямпарта. „Ой зійшла зоря" М. Леонтовича була наглядним доказом того твердження. Кождий новий виступ хору віщує йому чимраз то кращу будучність та приносить щораз то нове признання. Гр. Теодор Свистун, який відспівав в тій пісні барітонове сольо, оперує прекрасним голосовим матеріялом. Має безсумніву талан, якого не повинно закопувати.

Святочну промову про житє, діяльність і значіння Івана Франка виголосив д-р Л. Мишуга. По промові переведено добровільну збірку на будову памятника для Івана Франка, який мають збудувати ще сього року у Львові. Збірка принесла $96.

Свято закінчилося відспіванєм нашого національного гимну після укладу Кошиця. Торжество те можна назвати вдатним під кождим оглядом. Побажати би тільки цілій американській еміграції, щоби вона пішла за приміром Филаделфії і помянула подібним свято память другого по Шевченкови національного генія.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Оздоровлення відносин чи ще більший хаос.

Хто тільки трохи визнається в нюйорських відносинах, цей мусить признати, що нам треба тут консолідації наших розбитих сил. В тім напрямі слідний тут вже навіть зворот до лучшого. Ті, що не дали громадї обєднатися, начинають поволи сходити з видівні. Наша „Січ" ім. Хмельницького не мішалася ніколи до хаосу, а вела скромну, але позитивну роботу. Через те була в нас досі гармонія і єдність. Під тим оглядом в нас була солідарність. Потерпіла вона дещо щойно тепер і то не задля нашої вини, але задля вини січової централі, яка прислала нам „на визит" делегата гр. Саїка. Ніхто з нас його не знав, але він представився організатором Січий і по тій причині ми його приймали. Хотіли, а навіть були раді тому, що почуємо дещо про січовий рух, що разом призадумаємося над тим, як бито поглибити та поширити січову ідею та організацію.

Мушу одначе з жалем признати, що гр. Саїк не говорив про те, на що ми були цікаві. Він не явився перед нами як агітатор січових ідей, а тільки як агітатор монархізму і гетьмана Павла Скоропадського.

Наші січовики вислухали слів гр. Саїка уважно і з повагою. Особливо того, коли гр. Саїк переконував січовиків, що коли заявляться за гетьманом, то до двох літ будуть мали в Ню Йорку велику Січ, великий дім і школу і музику.

Січовики не почули того, чого надіялися почути. Тема гетьманату не була для них цікава і актуальна. Тому не хотіли навіть вести дискусії про ту справу. Всеж таки вдалося гр. Саїкови приватними розмовами наклонити двох січовиків до своєї акції. Правда, що двох це ще не громада і не ціла сотня. Але всеж таки приходиться поставити запит: За чим приїзджають до нас організатори? Чи за тим, щоби скріпляти наші сили, чи щоби їх розбивати і то розбивати те, що ми з таким трудом о своїх власних силах зліплюємо до купи.

М. Близнак,
січовик і б. стрілець Гал. Армії.

НАЗВИ КРАЇВ І НАРОДІВ.

—3—

Під заголовком „Народи не з своїм іменем" читаємо в бюлетені американського Географічного Товариства:

„Називати ріжні краї і народи не так, як вони справді називаються, це дуже старий і загальний звичай. Хто вгадає, що таке „Мізр" або „Іран" або „Фелштин". А це є добре відомий Єгипет, Персія і Палестина. Так називають свої краї ті народи, що там живуть. Для Австрійців Австрія не Австрія, а „Естерайх", для Фінляндців Фінляндія не Фінляндія, а „Суомен Тасавалта", а для Айришів їх Ірляндія є „Ерін".

Назви країв і народів та племен людських звичайно „старі як світ" і часто й зовсім не знати, звідкіля вони взялися. Часто вони виражають думку, яку один нарід мав про другий у давних часах. Наприклад, Славяне називають Німців „Німцями", що значить мабуть „німими", тому що вони славянської мови не розуміли й не могли з своїми славянськими сусідами розмовитись. Тих самих Німців Французи називають „Алеманами", значить „чужинцями, Англичане „Германцями", а самі Німці називають себе „Дайч". Та ту назву, тільки в трохи зміненій формі „Дач" Англичане, як відомо, прикладають не до Німців, а до Голяндців.

Англичан їх найближчі сусіди, такі в себе дома, — Айриші, Велші, Шотляндці, — називають „Саксонцями" в ріжних відмінах тої назви, яка взялася від імени одного німецького племени, що колись замандрувало до Англії.

Швайцарці зовсім не називають свого краю Швайцарією, а для одних, що говорять по німецьки, вона „Швайц", для других, що говорять по французьки, вона „Суіс", а для тих Швайцарців, що балакають по італійськи, їх край називається „Свіцера". В Бразилії довгий час ішла суперечка, чи вона Бразилія чи Брасилія і навіть на банкнотах можна було бачити цю назву надруковану і так і так.

В Европі мало хто знає „Злучені Держави Америки", як вони офіціяльно називаються, а говорять і пишуть всі просто про „Америку", хоч і Канада, і Мексико і краї південної Америки, це так само „Америка", як і Злучені Держави. Так ту назву не всі однаково вимовляють. Американці самі говорять, розділюючи склади „А-мери-ка", тоді як, наприклад, Французи й Італійці розділюють „Амеріка". Так навіть назва „Злучені Держави Америки" не зовсім точна, бо Бразилія і Венезуеля теж в Америці і теж є „Злученими Державами", федерацією „стейтів".

Буває, що народ покидає свою власну назву і приймає иншу, дану йому иншим народом чи народами. Наприклад, японська назва для Японії є тепер „Ніпон", що значить „сходяче сонце" або „країна сходячого сонця". Так називали Японію люде, для яких вона лежала на схід сонця, значить Китайці, а там і самі Японці приняли ту назву.

В. Будзиновський,
свобідно за Ґерстенером.

РАДНИК ЖЕНИТЬСЯ.

(19)

Жандарм відійшов.

— Пане раднику! — дівчина промовила, хапаючи його за руку і вдивляючися пристрасно в його очі. — Ви зробили мені велику, дуже велику прислугу. Довершіть діло. Ходіть зі мною до фіякра і будьте біля мене аж до мого відїзду до міста... Ви ідете до Львова. Правда?

— Іду через Львів, але мабуть у Львові задержуся. День, два.

— Позавтра зайдіть на почту. Там буде посте рестанте мій лист до вас. Напишу вам, в чім діло. Може й побачимося у Львові. Я дуже хотіла би побалакати з вами. Може мені буде потрібна порада совісного правника.

Пустилися до фіякрів. Радник не мав сили опертися і пішов за нею. Коли приступили до одного фіякра і він відповів, що вільний, вона ее торгуючися, сказала, що іде до міста.

— А тепер, вуйку, — сказала, обіймаючи його одною рукою за шию, — щасливої дороги до Львова. Напишу вам, де будемо могли побачитися. Очевидно, як схочете.

Поцілувала його в уста і хотіла скочити до фіякра. Але він, розпалений, обійняв її, пригорнув до себе і став цілувати.

— Вуйку, досить. Не дуріть! — шепнула йому до уха. — Не забудьте у Львові заглянути на почту.

Він пустив її, вона скочила у візок, фіякер затяв коні і за нею закурилося.

— Нащо я її пустив, нащо її пустив?! — радник шепотів до себе. — Треба було й мені скочити на фіякра, та з нею поїхати до міста. Там я може був би вивідався, хто вона.

Радник був би може до вечера туманів так на одним місці, якби не те, що до него приступив жандарм і сказав:

— Пане раднику, кімната для вас вже обезпечена. На поверсі, число 7.

— Дякую вам, — радник відповів, подаючи жандармови руку.

Жандарм відійшов далі робити службу, радник пішов до готелю, щоби передати валізку і обміркувати, що йому тут робити до вечера. Готельник віддобрав від него валізку і сказав, що сам занесе до призначеної для него кімнати на числом 7. Радник став тепер думати, куди йому повернутись, бо до вечера ще було далеко. Зразу гадав пустится до міста, бо, якби мав щастє, може зійшовсь би з дівчиною, котрої солодощі ще чув на своїх устах. Але, що вона мабуть сама хотіла на якийсь час втечи від него, то ледви чи позволила би приступити до себе, якби й в місті зустрівся з нею.

— Вона й так поїде до Львова — думав. — Буду сидіти тут і до кождого поїзду приходити на стацію, поки вона не приде, щоби поїхати далі до Львова. Замісць у Львові ждати на її непевний лист, поїду разом з нею.

Радник додумався до того, що найліпше буде вбити час до вечера купелию в ставі. Великий став був зараз коло стації, але треба було знайти догідне місце. Радник пустився окружати став, бо коло самої стації був очерет, троха далі багно. Нарешті зайшов на місце, де беріг був великою гарною лавою піску. Купалася, гралася у воді і в піску грімучи до сонця велика сила дітвори. Радникови якось було роздягатися на очах дітий і лізти у воду між них. Сів на піску і дивився на діточі забави.

Дивився і думав. Неначе читає велику, як евангеліє грубу книгу, в котру якийсь злобний історик вписав історію його життя. Не цілого життя, тільки послідний період тої його історії, період дводневний... і то ще не скінчений. Не цілі два дні, а яка та історія богата. Кілько то він в тих двох, ще не скінчених днях пережив, кілько переболів, кілько витерпів!

Рахував, кілько та дорога вже коштувала його. Поминую кошти самої їзди, готелю і харчового, він заплатив пятьдесять гульденів за розстріляний капелюх, двацять пять за придержання поїзду. До того ще за шибу в ляндарі і за розстріляне скляненне. До сто гульденів! В літнисько, по три гульдени за день, жив би цілий місяць... Коби то тільки грошева втрата. Але він вже двічі залюбився був! Вже з двома, неначе вже цілое брав і розійшовся так прикро. Тепер влізла йому в його тернисту дорогу ся третя. Ся, з такими веселими, щирими, притягаючими очима. Ся, з такими солодкими, страх солодкими устами.

— Коби знати, як все те далі піде, як скінчиться з сею! — радник зітхнув. — Може моя лиха доля гострить новий ніж, щоби його встромити в моє бідне, вже покалічене серце? Може та моя доля вже на завтрішній день приготовляє для мене якісь нові болючі несподіванки? Нехай! Що завтра буде, те й буде. Добре, що бодай нині буду мати спокійний день. Висплюся за сю і за попередну ніч. Зім вечеру і піду скоро спати.

Радник встав і вернув до готелю. Зів несогіршу вечеру випив гальбу пива і пішов від дверий до дверий, шукаючи нумеру семого. Знайшов, відчинив двері і скоро зачинив їх назад, бо якийсь пан, що в тій його кімнаті сидів при столі, крикнув злісно:

— Протяг!

Радник ще раз глянув на нумер дверий, бо гадав, що зблудив і зайшов у чужу кімнату. Але ні! Не помилився, бо на дверях таки стояла велика сімка. Подумав, що помилився готельник. Отже вернув до ресторації, де був готельник і спитав, чи кімната справді зарезервована для нього і котрий нумер.

— Кімната зарезервована, нумер, як я раз вже сказав вам, семий.

— Колиж-бо, — радник замітив — там сидить якийсь пан.

— Ах, правда. Вибачайте, пане раднику. Нині таке переповнення, бо в місті ярмарок. Той пан благав мене, щоби я йому дав ліжко в супокійній кімнаті.

— Колиж бо ся кімната зарезервована для мене!

— Та так, пане раднику. Але жандарм, котрий замовляв кімнату для вас, побаламутив, черз що я втратив приміщення на одну особу. Як би був сказав, що ви сам один, я був би зарезервував для вас кімнату з одним ліжком. Але він зажадав кімнати з двома ліжками. Аж тоді, коли всі кімнати з одним ліжком вже були заняті, ви прийшли з валізкою і сказали мені, що ви самі. Колиж зявився той пан, і був у крайній розпуці, що для нього нема місця, я рішився друге ліжко у вашій кімнаті дати йому. Се дуже солідний, супокійний, лагідний, інтелігентний пан. Вибачайте, пане раднику, але конечність. Як не позволите, щоби він з вами ночував, то хиба викину його на дорогу...

— Коби тільки я не мав з ним якої авантури, бо мені досить того, що я вже пережив!

— То не авантурник. Він і балакати з людьми не любить. Він або пише, або читає.

— Коли він не любить балакати, то може видержу з ним, — радник подумав і пішов під свій нумер.

Вже було темно. Щоби не зблудити і не влізти в чужу кімнату, радник посвітив собі сірником і відчитав нумер семий. Застукав, але ніхто не озивався. Застукав ще раз. Тишина. Засвітив ще раз, бо гадав, що зле відчитав нумер. Добре. Нумер семий. Тепер застукав сильнійше. Таки добре гримнув.

— Який дідько товчеться, як Марко по пеклі?! — крикнув той, як готельник казав, супокійний і лагідний пан.

Не діждавшися слова „прошу", радник вже без дальшої церемонії відчинив і увійшов у кімнату. Гість сидів при столі, плечима оберненний до входу і при свічці читав щось. Ані озирнувся, коли радник увійшов.

— Добрий вечір! — радник промовив голосно, може троха заголосно.

Аж тоді гість зволив відвернутися. Долонею заслонив від світла очі, щоби увійшовшого ліпше побачити і відповів флегматично:

— Може й ви маєте охоту спати тут?

— Щоби не збрехати, я справді загадав так, — радник відповів, давлячи в собі злість — бо від полудня ся кімната моя. Моя!

— Пригадую собі, — гість говорив цілком супокійно. — Увійшовши сюди, я побачив якусь валізку і парасолю. Коли я готельникови сказав, щоби викинув се, він відповів, що годі, бо то річи гостя, котрий ще не прийшов, але найник. Я гадав, що готельник знайшов для вас иншу кімнату, і я просив його, щоби вас на вулицю не викидав.

— Мене?! — радник скрикнув.

— До того не прийде, — гість відповів. — Я вмію приноровитися до обставин. Впрочім, бачите, тут два ліжка. Я на двох не сплю, мені вистане одно. Коли не можна інакше, то вже буду спати в одній кімнаті з вами. Прошу, отсе ліжко до вашої диспозиції. Ще й крісло одно є. Сідайте.

Сказавши се, гість присунув стілку близше до паперів і став знов читати. Радник сів і думав.

— Хиба возьму його за обшивку і викину за двері... Але з сего вийшла би нова авантура. Тих авантур я вже забогато пережив за такий короткий час. Найліпше було би зреанувати з сего готелю і поїхати до міста. Але хто поручиться мені, що готелі в місті не переповнені?

Остаточний результат думання був такий, що радник рішився лишитись тут. Сів на ліжку і став гостеви призиратися. Перше, що впадало в очі, то довге волося. Таке довге, що спливало майже на плечі. Зі студентських років мабуть вже вийшов, бо виглядав на 25-26-літного. Лице інтелігентне, задумчиво мелянхолійне. Одягнений був прилично. Очий від якихсь паперів не відривав. Читаючи, раз морщив чоло і насуплював брови, раз кривився, неначе його що боліло, деколи зітхав.

— Мабуть має якусь велику журу, — радник став думати. — Може який біль стискає його серце. Се, що читає, то може лист від яких дорогих йому, а нещасливих осіб; може про сі особи? А я хотів викидати його за двері!

Гість позіхнув. Радник був спалчий, отже зараз зареагував. Став позіхати, протяжно і голосно.

— Ви спалчі, — гість замітив, не відриваючи очий від паперів. — Лягайте.

(Дальше буде).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

Виказ тих, що бажають волі рідному краєви.

(Жертви переслані на край до Обеднання в місяцю квітню 1926 р.).

1. **Джоліет, Ілл.** Михайло Болехівський для збігців в Чехословаччині 3.00
2. **Бріджпорт, Па.** Йосиф Мутз, збірка церковного комітету на Рідну Школу 10.00
3. **Гартфорд, Конн.** Петро Драпяк, збірка на Рідну Школу .... 6.25 (Зложили по 50 ц.: Н. Хорнат, Н. Коринюк, Й. Олендир, Й. Саган, С. Вакалюк, О. Говорун; по 25 ц.: П. Драпяк, Вол. Мовчук, С. Богуцький, В. Мовчук, З. Процик, М. Дерих, Лев Апановіч, Й. Каганьчук, П. Шаркевіч, Гр. Королишин, В. Салецький, П. Медвідь і С. Шаркевич.
4. **Пеорія, Ілл.** Василь Бігун зібрав народ. податок .... 3.00 (Зложили: Іван Бігун, Антін Куш, Лукаш Поячковський, Павлина Поячковська, Марія Нагач і Роман Оніщук по 50 ц.).
5. **Сейр, Па.** Іван Цибульський зібрав на інвалідів (імена проголошено передтим) 8.30
6. **Філаделфія, Па.** Бр. св. Георгія, податок народний зложили: Братство від себе $10. Кирило Дацків, Андрій Муха, Гринько Грінків і Юрко Нечипор по $1. — Разом 14.00
7. **Джемейка, Н. Й.** Ів. Париляк зложив від себе на ріжні цили 15.00
8. **Шамокін, Па.** Н. Н. зложив для Ольги Кобилянської 2.00
9. **Тайтусвіл, Па.** А. Федик переслав на Рідну Школу .... 2.00 (Зложили: Іван Когут і Розалія Когут по $1.00).
10. **Йонкерс, Н. Й.** Впреп. о. В. Сполітакевич переслав від Бр. св. Андрея на народ. податок 5.50
11. **Росфорд, О.** Микола Бобак переслав на Рідну Школу 9.00
12. **Шікаго, Ілл.** Теодор Яремцьо зібрав на іменинах п. Дмитра Гісьорського на ріжні цили 15.00
13. **Янгставн, О.** Антін Когут зібрав для Тов. „Просвіта" .... 35.50 (Зложили: Антін Когут, Семен Пущак, Гаврило Пущак, Стефан Сенчишак, Іван Триґорчук, Михайло Адамовський, Григорій Ніvінський, Н. Тобак, Іван Кравець, Дамян Маринич, Йосиф Білик, Гілярій Крушельницький, Іван Баган, Григ. Савчак, Стефан Мощ, Дмитро Мороз, Стефан Пельц, Петро Луцик і Впреп. о. В. Довгович).
14. **Шікаго, Ілл.** Клюб Укр. Студентів переслав гр. Михайло Яворський на укр. студентів у Львові 50.00
15. **В. Істон, Па.** гр. Василь Дроботій переслав від себе на Рідну Школу 5.00
16. **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Український Народний Союз переслав на Ремісничі Бурси 1,000.00
17. **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Гр. Никола Пігура зібрав на народний податок .... 14.75 (Зложили по 75 ц.: І. Потонік і В. Гоїк; по 50 ц.: В. Жарський, С. Гук, Л. Кулеч, І. Жарський, С. Мисак, В. Микитка, А. Сайчук, Р. Струж, І. Васко, П. Світніцький, Е. Баран, А. Бусько, С. Гріпник; по 25 ц.: В. Гіль, І. Бобовник, Г. Гуменюк, М. Косопоцький, С. Сайчук, М. Турчинський, Ю. Жарський, М. Салюк, О. Колісник, Д. Дорош, Л. Панас, Т. Кшачковський, Н. Заяць, Г. Шемлій, І. Василюк, М. Стеґніцький, С. Кот, І. Мищь, Ю. Кірат, Д. Захарейчук, А. Ярош, А. Корнило, В. Маланяк, П. Магура, П. Грабар, А. Кірат і Н. Леуш).
18. **Честер, Па.** Гр. Гаврило Масіпин переслав на політ. вязнів, збірка на вічу дня 22. падолиста 1925 р. 28.00

Разом зібрано на допомогу рідному краєви в квітни **$1.226.30**

НЮ ЙОРК, Н. Й.
Звіт Тов. „Рада Збаража".

На будову Укр. Дому в Збаражи зложили жертви слідуючі особи:

М. Снігурський $10; С. Вітенко $8; по $5: Анна Снігурська, П. Смолій, П. Смолій, А. Батюк, В. Голубович, М. Яремчук, М. І. Крук; В. Демчук $3.

П. Смолій зібрав на лісту ч. 4: П. Смолій $5, Й. Лапуца і С. Агрест по $2; разом $9.00.

Д. Присяжнюк зібрав на лісту ч. 18: Д. Присяжнюк $5; А. Гудима і С. Студніцький по $2; Т. Пархін і П. Байда по $1 — разом $11.00.

С. Іванчук зібрав на лісту ч. 7: С. Іванчук $7, М. Шаршан $5, А. Андрусишин $2, М. Лисогір, І. Мандзюк і І. Лисогір по $1, — разом $17.00.

Текля Шалак зібрала на лісту ч. 10: Текля Шалак і А. Горбач по $5; Марія Райца $3; М. Кобзістий і В. Головинський по $1; Ю. Кафтан, Г. Калинник, П. Славута і П. Сиротюк по 50 ц. — разом $17.00.

Петро Славута зібрав на лісту ч. 1: П. Славута і Т. Бойко по $5; Іфровія Куців і Й. Куців по $2.50; С. Яремчук $1. — разом $16.00.

Демчук, Крук і Кольба зібрали на лісту ч. 3: І. Гонта, О. Кольба, І. Демчук, М. Крук, В. Сарафинюк, П. Довгань, І. Тимошак, Т. Мандзюк, В. Цастунь і М. Березовський по $5; Катерина Смолій $3; М. Хлистун, Марія Гарматюк і Л. Шуст по $2; П. Репета, М. Призванський, О. Бобелюк, Юлія Постригач, М. Гуменюк, М. Іваськів і В. Твердий по $1. — разом $66.00.

Загальний дохід зі збірки	$192.00
Дохід з представлення	25.00
З вкладки місячної	26.75
Комітет Збаражчан в Америці передав	18.78
Разом	$262.53

РОЗХОДИ:

Висил. до Комітету в Збаражи	$150.00
За оплату висилки гроший	3.25
За оплату ґалі на збори	14.00
За друки, книжки і коресп.	9.70
Разом	$176.95
Остае в касі	$85.58

Дорогі Збаражчани: Знаєте, що будуєсь український дім в Збаражи, який має бути осередком народного життя в збаражськім повіті. Зачата будова дому не буде скоро скінчена, як ми їм не поможемо з Америки.

Ню Йорк зібрав повиш $1500. А що зробили по других місцевостях? Чи другі сповнили свій обовязок? Даймо всі по троха, а побудуємо в Збаражи величаву українську будівлю.

ЗА ТОВ. РАДА ЗБАРАЖА В НЮ ЙОРКУ:

Ізидор Демчук, предс.; **Павло Смолій,** кас.; **Атанас Крук,** секр.
210 E. 112th St., New York, N. Y.

ВІДОЗВА

до односельчан села Шельпак а рівнож до цілого збаражського повіту.

Дорогі Родимці! Дня 28. марта, сего року о годині 12. в полудне, коли люде були в церкнавістила наше село страшна буря, яка спричинила великий огонь. Вигоріло до тла шіснацять господарств. Між погорілими знаходяться нуждарі без кусника хліба і даху над головою, яким грозить голодова смерть.

Ми односельчане села Шельпак повіту збаражського, які живемо в місті Детройт, зійшлися дня 9 мая на нараду і створили комітет несення помочи тим бідним братам, котрі потерпіли від сего нещастя.

Звертаємося тепер до всіх свідомих громадян з просьбою, щоби пожертвували на ту ціль хто що може. Імена всіх жертводавців будуть поміщені в українських часописях.

Жертви просимо слати на руки касіера Стефана Сироти, 3202 Jacob St., Hamtramck, Mich.

Йосиф Соя, голова;
Гр. Пиріг, секретар;
Стефан Сирота, кас.

ЗАКРІПОЩЕНІ ДІТИ.

В Англії шіснайцятого століття був такий звичай, що бездомних дітей віддавали на виховання чужим людям, які хотіли їх до себе взяти у свого рода „прийми" на скільки літ. Звичай той був признаний законом і практикувався доволі широко. Та хоч в Англії той звичай вже давно минувся і те право скасоване, то дивним дивом воно ще вдержалось подекуди в Америці, куди привезли його давні англійські іміґранти. Закони дванайцяти стейтів Злучених Держав, між ними навіть Пенсилвенії, Індіяни, Мишіґен і Ілинойс, допускають ще таке „приймацтво", яке в богатьох випадках рівняється фактичному закріпощенню дітвори.

Федеральне Дитяче Бюро при Департаменті Праці в Вашинґтоні провірило недавно становище й умови життя 827 таких дітей в стейті Висконсин і в своїм оце виданім справозданню рішуче домагається скасовання тих „дитячих контрактів", які є тільки пережитком давно минувших віків і поглядів шіснайцятого століття, які сегодня здаються нелюдяними, а то й зовсім нелюдськими.

По закону стейту Висконсин повітові суди мають нагляд над такими дітьми, що їх батьки померли й не лишили їм засобів для життя або покинули їх або не дбають про них. Таких дітей власти віддають в стейтову школу-притулок, а потім суддя може їх по контракту віддати в прийми якій небудь чужій родині, поки не виростуть. Два урядовці повинні мати контроль над умовами життя таких дітей, але на ділі такий контроль так якби й не існував, сімї, які взяли до себе дітей, живуть порозкидані й далеко одна від одної, тай врештою діти звичайно бояться пожалуватись, хоч і як зле з ними обходяться.

Поміж дітьми, яких становище провірило Дитяче Бюро, лише 8 відсотків було в добрім становищі, значить з ними обходились і дбали про них, як про рідних дітей. Для 48 відсотків умови життя були менш більш можливі, та в більшости випадків, діти у віці від девяти до чотирнайцяти літ віддані буцім-то на виховання, фактично ішли в безплатні найми — особливо на фармах — на тяжку роботу, зовсім не під силу недорослим дітям. Дівчат заставляють няньчити дітей, варити, прати, доїти коров, працювати на городі і на полю, й дуже часто з такими приймаками обходяться дуже зле. Звичайно вони не мають можливости ходити до школи і часто в слабости не мають помочі і опіки.

Після того контроля переведеного представницями Дитячого Бюра державні власти в Висконсин поробили заходи, щоби становище тих приймаків поправити і справді в більшости випадків воно поправилось, одначе закон, який допускає такі контракти віддаючі дітей в менш більш безконтрольне розпорядження чужим людям, все ще лишився в силі.

КОНГРЕС ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ

Охорона авторських прав і культурних здобутків.

У Відні скінчився IV-ий міжнародній конгрес союзів умових працьовників. На протязі тижня представники ріжних народів радили спільно над засобами охорони та поширення умових здобутків у всіх царинах науки та мистецтва. На першім пляні стояли питання охорони авторських прав у літературі та музиці, далі забезпечення прав до відкрить у поодиноких галузях науки (головно медицини). Начеркнули загальний плян законодавства для всіх держав відносно патентів, охоронних знаків, наукових дослідів, а навіть забезпечення першенства для зясованих абстрактних ідей. Другою справою нарад була виміна професорів і студентів між поодинокими народами, які входять до союзу. Подробиці нарад і резолюції поодиноких секцій невідомі, одначе зі загальних інформацій ясно, що згаданий конґрес, скликаний виключно ініціятивою приватних осіб, без ніякої державної допомоги, взявся за розвязку питань, які причиняться до зміцнення взаємин між культурними здобутками держав і народів.

Аркадій Аверченко.

ГОЛОВНА ВИГРАНА.

У міському саді було велике свято. Грали дві музики, ріжні народні забави розвеселяли присутніх. Добродійна льотерія приманювала людей, бо головні виграні були: жива корова, радіо-апарат і самовар.

Бюровий писар Єня Плінтусов прийшов із своєю маленькою, гарненькою товаришкою Настею, яку вже довго обожав. Гляділи на народні забави, штучні вогні й небаром стануло перед кіоском, де продавали льотерійні льоси.

Настя притиснулася ще більше до товариша, глянула привабливо усміхаючись і сказала:

— Знаєте що, Єня, чи не попробували би ми щастя в льотерії? Може виграємо головний льос!

— Насте, — відповів Єня, як джентельмен. — Ваше бажання є для мене приказом!

Підійшов до кіоска й елеґантно наче Ротшільд кинув передостаннього рубля на стіл. Потім витягнув із урни два скручені льоси.

— Насте, витягайте! Один льос для себе, один льос для мене!

Настя надумувалася хвилинку, потім витягнула один льос а другий дала Єні. Розкрутила свій льос і сказала розчаровано:

— Пустий!

Зате Єня викликнув:

— Я виграв!

Глянув на Настю влюблено.

— Насте, коли виграю пуделочко пудру або кусник мила, то відступлю вам!

Нервово спитав паню, що стояла в льотерійному кіоску:

— Панночко, число 14! Що це є?

— Число чотирнацяте? Позвольте! То корова! Ви виграли голозний льос — живу корову!

Всі гратулювали щасливцеви. Єня відчував, що в його життї настала хвиля, яка розяснила його сумне животіння.

— Даруйте, пані, — спитав Єня, як схвилювання в нього трохи проминуло — чи я можу забрати корову відразу зі собою?

— Прошу! Ви можете корову передати нам! Ми готові прийняти назад корову за двацятьпять рублів!

Єня розсміявся голосно:

— Так! Ви кажете, що корова варта стопядесять рублів, а мені даєте за неї двацятьпять рублів! Ні, моя паняночко — такого бизнесу не хочу... Дайте мені мою корову!

Одною рукою взяв за посторонок, яким була корова привязана, другою взяв Настю під рамя й викликнув дріжучи з радости:

— Тепер ходім до дому! Тут більше ніщо не маємо до діла!

Товариство корови не сподобалося трохи Насті й вона запримітила нерішуче:

— То ви таки берете корову зі собою?

— Чомуж би ні? Цеж жива худобина! Таж годі оставити її тут!

Вийшли з міського саду: Єня, Настя й корова.

Настя закусила уста, очи її гляділи на Єню недовірчиво:

— Чуєте, Єня: Ви не підете зі мною до дому?

— Чомуж я не мав би йти з вами?

— Ну, а корова...

— Що нам шкодить корова?

— Гадаєте, що я в такій параді йтиму цілим містом?

— Добре, — сказав Єня по хвилі — то візьмім авто! Я маю ще одного рубля!

— А... корова?

— Корову припнемо ззаду!

Настя зарумянілася:

— Не розумію вас... Що ви собі думаєте? Ви ніщо й не мали би проти цього, колиб я їхала на вашій корові до дому!

— Дуже влучна замітка! — відповів Єня. — Я взагалі... не розумію вас... Ваш батечко має чотири корови... а ви боїтеся одної корови! Встидайтеся!

— Чому ви не оставили корови до завтра рано в міському саді? Таж не були би вкрали... того скарбу...

— Я ніщо не можу порадити, коли вам не подобається моя корова...

— Отже. Ви не йдете зі мною до дому?

— А деж маю оставити корову? Таж не сховаю її до кишені!

— Добре, то я сама піду до дому! Завтра не потребуєте вже приходити до нас!

— Прошу дуже — відповів обиджений Єня. — Я не прийду ні завтра ні післязавтра... взагалі не прийду!

— Вірю вам! — відповіла злобно Настя. — Ви тепер найшли відповідне товариство!

Глянула на нього гостро й пропала в темній вулиці...

Єня сумовито глядів за нею, потім потягнув корову й сказав: „Вперед!"

Поки йшов темною Садовою вулицею, все було добре, але як завернув у ясноосвічену головну вулицю, оволоділо ним якесь прикре почування. Прохожі гляділи на нього счудовано, а вуличники ґналися за ним.

Як зробив половину дороги, не міг уже слухати уваг прохожих, пустив посторонок, копнув корову й вона поступала вперед. Єня йшов засмучений з боку й удавав, начеб корова зовсім не належала до нього...

Коли корова пристанула, він знову копнув її й корова дальше йшла вперед...

Вкінці дійшли до вулиці, при якій жив Єня. Вже стояли перед домиком столяря, де Єня займав мебльовану кімнату... Тепер зневчевя крикнув він перелякано:

— Щож я тепер пічну з коровою? Де її подію?

Шопи не було, припняти корову на подвірю також не добре — ще міг хто вкрасти.

Роздумував, а потім сказав сам до себе:

— Заведу корову потайки до своеї кімнати, а завтра вже винайду для неї місце. Цю ніч може перестояти в моїй кімнаті!

Тихисенько відчинив двері й обережно потягнув корову за собою...

— Пст... не робити гамору!... Люде сплять!

Чув інстинктово, що иншого виходу нема. Корова була зовсім рівнодушна.

Як увійшла до кімнати, станула апатично при ліжку Єні й обнюхувала подушку.

— Тьфу до чорта! Вона пожре мені подушку! Може напешся?

Налив води до мидниці, поставив мидницю корові під ніс, а потім пійшов на подвіря, нарвав трави тай також кинув її у мидницю:

— На... жери!

Корова встромила ніс у мидницю, зїла траву тай нараз стала ричіти:

— Му-у! Му!

— Спокій! Тихо! — крикнув Єня в розпуці.

Двері відчинилися тихо й до кімнати заглянув якийсь чоловік, загорнутий у накривало.

— Іван Назарович, — сказав Єня тихцем — ввійдіть спокійно до кімнати... Не бійтеся... я привів зі собою корову!

— Що? ви збожеволіли? Відкіля ви взяли корову?

— Виграв на льотерії! — Жери!

— Як можна корову держати в кімнаті? Коли про те дізнається господар, то завтра виповість вам мешкання!

— Лище до завтра... переночує вона тут, а завтра...

— Му-у! — заричала корова.

— Спокій! Іван Назарович, дайте мені ваше накривало! Завену голову корові.., Чекайте... так... Мій Боже, вона жере накривало...

Єня зірвав накривало й ударив корову пястуком в голову...

— Му-у!... Му!

— Боже! — сказав Іван Назарович — зараз прийде господар і викине нас разом з коровою!

— Щож мені робити? — озвався Єня у розпуці. — Порадьтеж мені!

— Що тут можна порадити? А як вона буде ричіти цілу ніч... Знаєте що? Заколіть корову!

— Що значить „заколіть"?

— А завтра продасьте мясо різникови! — Корова важить щонайменше стошістьдесять фунтів, а колиб фунт коштував лише півтретя рубля, то можете заробити чотириста рублів... Більше не дістанете й за живу корову!

— Але чимжеж можу я заколоти корову? Я маю лише ножиці!

— То зовсім просто: всадите їй ножиці так глибоко в око, аж дістануться до мізку...

— А як корова стане боронитися... як зачне ричіти?

— То також можливо! Можна втроїти корову!

— Дурниця! Як би ми мали щось на сон, то ми булиб всипали цього до мидниці, вона була би зїла й евентуально булаб заснула... Але відки взяти ліку на сон?

— Му-му! Му! — ричіла корова.

За стіною щось метушилося. Хтось став викрикати. Потім почулось чалапання пантофлів, двері відчинились із лоскотом і перед Єною станув господар...

Глянув на корову, потім на Єню тай не питаючи богато скрикнув коротко:

— Геть!

— Даруйте, Олексій Фомич...

— Геть! Я вам вимовляю! Заразже забірайтеся мені з хати!

— А що, не казав я вам? — запримітив сусід, узяв своє накривало й пійшов спати...

Була темна літня ніч. Єня стояв із коровою й своїм куфром на вулиці...

— Вперед! — озвався він і копнув корову. — Таж не можемо тут стояти!

Йшли помало вперед і небаром були поза містом. Біля якогось плота Єня задержався і бурмотів:

— Віпруся об пліт, корову привяжу до руки тай трохи передрімаюся. Я так змучився.

І дійсно зараз заснув.

Як ранесько пробудився, корови вже не було. Хтось відрізав посторонок і другий кінець привязав до дерева.

Єня скрикнув:

— Мені вкрали корову!

* * *

— Отже, ви кажете, — говорив на поліції комісар — що вам украли корову. Якжеж виглядала корова?

— Гм... то була звичайна корова!

— Якої раси?

— Мій Боже... корова була багра... Мала також білі пятна...

— Де?

— На боці... на плечах... Виглядала так, як виглядає корова...

— Ні, — сказав поліційний комісар — так ми не найдемо корови, коли ви навіть не знаєте, як корова виглядала...

Єня вийшов із поліційного комісаріяту тай пішов до фабрики. Тут ждали його нові неприємности, бо він спізнився до служби...

Ішов до фабрики й думав: Учера вечір мав ще все: Корову, мешкання й дівчину, яка його любила, а нині все пропало: корова, мешканння й люба дівчина... Так, життя позволяє собі часом на жарти, які не так легко можна забути.

Переклав М. Ценівський.